

lekti, a drugi potpuno idiolektalni. Ali grafiti ne samo što daju podatke o upotrebi različitih jezika i njihovih varijanti, nego daju i podatke za proučavanje izbora jezika, uključujući i prebacivanje sa jednog jezika na drugi, kao i za proučavanje odnosa prema jeziku.

Mnoge društvene pojave na koje se grafiti odnose ne daju se klasifikovati. Ako je tako, onda bi se možda sakupljeni podaci lakše koristili ako bi se grafiti posmatrali u vezi sa njihovom komunikativnom funkcijom. Posmatrajući podatke sakupljene u Švajcarskoj, otkrili smo mnoge kletve, pogrde, želje, pozdrave, nadevanje imena, naredbe i nonsense. Stoga smo pokušali da rasporedimo materijal sa pragmatičkog aspekta. Ako bismo uzeli Searleova podjela govornih činova, zidni natpisi bi se mogli svrstati u kategorije reprezentativa, direktiva, komisiva ili eksperisiva.

Reprezentativni obavezuju onoga koji piše na nešto što je trenutno stanje stvari, na istinitost njegovog predloga. Primeri za ove su brojni među grafitima:

Beati pauperes spiritu sunt (Imućni su siromašni duhom)

Le temps du froid (Vreme hladnoće)

Benzin is das Opium des Autos (Benzin je opijum za automobile)

Punk's not dead (Pank nije mrtav)

Direktivi su pokušaji onoga koji piše da natera čitaoca da nešto uradi.

Direktivi su ona crt koja je zajednička i za grafite i za reklame. I u ovom slučaju su primeri brojni:

Liebt einander so fest inr konnt (Voli bližnjeg najjače što možeš)

Rok this town (Uzdrmajte ovaj grad)

Sprayen verboten (Zabranjeno sprejanje)

Komisivi vezuju onoga koji piše na neki dalji tok radnje. Česti su i ovakvi primeri:

I wantt be free (Želim da budem slobodan)

Ich schiesa scharf (Ja pucam odsečno)

Rats' 11 survive (Pacovi će preživeti)

Je t'aime (volim te).

Još jedan aspekt grafita, koji može biti zanimljiv za sociolingvistička istraživanja, bio bi definisati ih na osnovu društvenih grupa i/ili mesta na kojima se nalaze da bismo našli neke nove lingvističke pojave, kao što su:

- upotreba obrnutih slova; pravopisne konvencije
- upotreba reči - podsetnica (keywords)
- upotreba reda reči u rečenicama
- unutrašnja igra između jezičkih i kontekstualnih elemenata.

S druge strane, društveni odjek grafita, tj. tumačenje zidnih natpisa onih koji ih čitaju, a pripadaju različitim društvenim grupacijama, takođe zahteva pažnju istraživača. Ovde bi bilo potrebno skrenuti pažnju na različite faktore koji dovode do nerazumevanja grafita onako kako bi trebalo:

- neobraćanje pažnje na posebnu pravopisnu konvenciju.
- neobraćanje pažnje na naročita značenja reči - potsetnica za određene grupe
- nesposobnost ubacivanja verbalnog dela grafita u ukupni kontekst koji je deo nekog grafita.

Različiti simboli koje se upotrebljavaju u grafitima su alfabetski, logografski, ideografski i piktografski. Neki zidni natpisi se koriste samo jednim od navedenih, dok drugi može koristiti bilo koju kombinaciju. Zbog toga su oni često mnogoznačni. Naravno, često se ovo tumačenje grafita može učiniti jednostavnijim nego što ono zapravo jeste. Pragmatička analiza pokazuje da često nije dovoljno jasno da li jedna reč treba da se čita kao stav, direktiv, komisiv ili ekspresiv. Šta bi mogla značiti, na primer, engleska reč »LOVE«? Zatim, posebna upotreba pravopisne konvencije različite tradicije može još više da iskomplikuje stvari. Ako prihvatimo da A nije samo znak za obeležavanje glasa (a) već da je i znak za »anarhija«, kako bismo onda protumačili »rOt« (wOr«)? I šta je onda značenje, na primer, »ne rOt« (not wOr)?

Očigledno je da oko ovoga ima mnogo toga da se uradi. Naročito bi sociolingvisti trebali da vide da li postoje ikakve pravopisne konvencije specifične za neku grupu ili koje zavise od mesta na kome zidni natpis treba da se napiše.

S obzirom na to da su grafiti, donekle, ideografski i piktografski, onda bi neki delovi njihovih tekstova morali biti razumljivi u celom svetu. Kada se ideje iznose bukvalno, direktno, čak i bez ikakve simbolike, onda se za takav zidni natpis sprejom može reći da je napisan primitivnim jezikom, tj. vrstom jezika koji nema nikakve direktne veze sa govornim jezikom jer znaci koji se u njima upotrebljavaju predstavljaju stvari iz realnog sveta pre nego što predstavljaju lingvistička imena. Pošto takvi grafiti ne zavise od glasa bilo kog jezika, onda su oni razumljivi u celom svetu. Stoga bi bilo zanimljivo saznati da li postoje neke međunarodne konvencije koje bi, iako sve govori u prilog suprotnom, omogućile rasprave o procesu standardizacije grafita.

Čini se da su neke reči oznake za pojedini društveni nivo; pripadnici određenih grupacija će ih morati upotrebljavati kada pišu

po zidu, sa posebnim značenjem koje ne mora biti poznato ostalim članovima društva. Pošto se pretpostavlja da veliki broj grafita potiče iz Subkulturnih grupacija, možemo očekivati da zidni natpisi predstavljaju povišenu svest o jeziku, upotrebljavaju neke reči međunarodno, dozvoljavajući im da igraju značajnu ulogu u popularisanju i sticanju moći određene grupe. Tako jasno definisane reči je lakše prepoznati od onih koje imaju svoje unutrašnje značenje. Takve reči igraju ulogu šifre za ukupan sistem verovanja, one često otvaraju nove svetove i potpuno su nepoznate prosečnom građaninu, a one odaju tajne o onome što se u Zapadnoj Evropi naziva »scena« (scene): subkulture miljee, anarhiste, narkomane, homoseksualce itd. Sociolingvistička istraživanja bi trebalo da otkriju koja reč pripada kojoj grupi i da objasne semantički tok koji neku takvu reč čini razumljivom za pripadnika određene grupe, a nerazumljivom za nekoga ko je van nje. Neke reči-podsetnice mogu takođe biti nepoznate široj publici; ove bi bilo potrebno raspraviti uz autentične primere tvorbe reči u zidnim natpisima sprejom.

I, konačno, treba reći nešto o sintakstičkim kombinacijama koje se mogu naći u zidnim natpisima sprejom. Švajcarski podaci pokazuju da su većina sa kratkom i jednostavnom strukturom. One komplikovane, čak su nekad i veoma komplikovane, mogu se naći uglavnom samo na maternjem jeziku onoga koji ih piše. Da bi ilustrovaio ovo pravilo o kratkim i jednostavnim strukturama, izneću statistički dobijene podatke 167 grafita prikupljenih u Švajcarskoj, a koji su bili napisani na engleskom jeziku (koji je u ovoj zemlji svima strani jezik).

I opet valja primetiti da vrsta sintakstičke kombinacije - kao i morfološke, koje nismo spominjali - treba da se dovede u vezu sa porukom grafita koji se analizira sa mestom na kome je zabeležen i, ako je to moguće, sa društvenom grupom ili pojedincem kome bi se on mogao pripisati. Igra između jezičkih i kontekstualnih elemenata takođe je nešto što se može stalno imati na umu. Bavljene jezičkim materijalom sakupljenim u grafitima, ali izvučenim iz njihovog konteksta, može doneti lepe rezultate, međutim, kada se istraživač vrati na mesto gde je neki od njih nađen, sigurno će primetiti da je većina materijala koji je ovako interpretiran, pogrešan. I zato je ova igra, koja se stalno odvija između komunikacionih opštih znakova i obrnute semiotičke razgranatosti, ono što čini sociolingvističko proučavanje grafita toliko teškim i često čak izbeumljujućim. Zato bi budući proučavaoci grafita morali da prepoznaju njihovu nedokučivost kao njihovu osnovnu karakteristiku.

Sa engleskog prevela Svetlana Berisavljević

fLauta od kičMe... oDa radosti

petrović branko

*inVentar, jesen ili to neKo kuJe sRebro
kraVata oko stRuka do gliba uRezana
zaKlano sOvo grkLjan mu moJa utRoba
PoljuBac kljuna... zaDihano paPerJe kao glava konja
i kese uz topOt galop ekStazu pravO u KlinastO pismo*

*jel paPučar sa kožom od šmirGle
ljUbio istiNu, grickao joj klitoris/oda radosti
TrupLo je PukLo i onda zima sneg u zvonu od stakla
JaHač na talaslma se razVukao u paru iz nozDrva
i čeka pluTu da bude pLovAk*

*orkeStar u duplju šupljinu uSnu
TrčeĆim koRakom u šljunak od krVi
maestro pRuža svoju ruku do lAKta u žici u oLuku
muzika i trenje zGurano u škripu/flauta od kičme*